

Liialt kuulsust, napilt küpsust

Meelike Saarna,
psühholoogiline nõustaja
Ilmunud ajakirjas Naised märtsis 2007

Kui loen lugusid noortest ja kuulsatest naisest, kes oma hilispuberteedi viimaseid päevi eriti rajult veedavad, olgu siis USA-s, Eestis või kusagil mujal, olen eelkõige mõistev. Paljude teoreetikute arvates lõpebki puberteet alles kahekümnendate eluaastate alguses ning murdeea lõppu (pange tähele seda sõna: “murdeiga” viitab lahti murdmisele, lahti kangutamisele, millelegi valulisele ja lõplikule) kuulubki piirialasele isiksusehäirele sarnane kõikumine ühest äärest teise, eufooriast masendusse, agressioonist hoolimisse. Sellesse aega võivad kuuluda narkootikumid, suitsiidimõtted, joomine oksendamiseni, pidutsemine energiavarude piirini. Võivad kuuluda – ja ei pruugi.

Samas teevad seesugused lood ka valvsaks. Too rabelemine võib puberteetliku käitumisviisi kõrval olla ka lihtsalt trikk – et orbiidil püsida. Kuid kõik see kokku võib kõlada ka kui appikarje.

Võib ju olla, et teadmine oma tiražeeritud ahastusest või miljonist hiireklikist saidile, kus räägitakse selle või teise noore naise psüühilisest katastroofist, on talle, sellele appihüüdjale, abistav, lohutav. Reklaamiv kindlasti – vähemalt mõneks ajaks.

Täpsemad uuringud selle kohta, milline on avalikkuse (virtuaalse) tähelepanu mõju selle objektiks oleva inimese psüühikale, on meil käepärast ehk mõningate aastate pärast. Nii et seda me päris täpselt veel ei tea. Küll on hästi teada, mis peaks järgnema puberteedieale – täiskasvanuiga, rahunemine, oma koha leidmine elus.

Ilmselt läheb nii ka nende verisulis naistega – olgu siis Suure Lombi taga või Eestis: ühel ilusal päeval saavad nad lihtsalt suureks, maailmavalu jääb vähemaks, sõda enda ja kogu maailmaga annab tasapisi ruumi isiksuse küpsemisele – ei mingeid heitlikke pidusid ega obstsõõnseid poose enam.

Ent kui rääkida sellest poolest, mis nende juhtumite puhul valvsaks teeb, siis on see võimalus, et sama noor võib rajulainel kapates kaotada igasuguse pidepunkti reaalse eluga. Juhul, kui tal üldse ei vea, võib ta surra ulja üledoosi, mõttetu enesetapu või meeletu kihutamise tagajärjel. Kui sel noorel naisel juhtuvad olema lapsed, on karta, et need jäävad ilma baasilisest turvalisusest, mida võib pakkuda vaid ema ehe lähedus. See töötab korduvaid ringe. Piirid siin, nagu elus tihti, on väga haprad. On raske ennustada, mil moel ja kaua need vastu peavad. Või ei pea. Sõnaga – tegu on ohtliku mänguga.

Õnneks on suurem tõenäosus, et tollest samast noorest rajunaisest saab üsna varsti elus edasijõudnud, tasakaalukas, (vähem või rohkem kuulus) täiskasvanud naine. Põhimõttel, et mis ei tapnud, tegi tugevaks. Aga ta võib olla elus ka ainult sel määral, kui palju võimaldab roll, mille ta järgmiseks valis.

Valikutes ongi kõik kinni. Meie alateadlikes ja teadvustatud valikutes, millest lõpuks vormub me elusaatus.

Küsimus on, mis jääb järele sellest, kelle meedia lõpuks prügikasti viskab. Ühel päeval see ju juhtub: ei ühtegi janust hiireklikki enam, mitte ühtegi mustade hiidtähtedega dramaatilist pealkirja, ei mingit vihjet püksikutele ega soengule. Kui see juhtub puberteediealisega, kelle identiteet piirdub meedia poolt looduga, võib ennustada täielikku kokkuvarisemist, mille plusspool on, et hea tahtmise korral saab noor inimene kõike uuesti alustada: valida mõni muu eluviis, naasta iseenda ülesehitamise juurde, luua tähendus endale ja oma elule. Ja sealtmaalt ka oma tõelist

elu täiel rinnal elada. Sellist, mille valikuid kellelgi teisel määrata ei lasta. Sellist, kus on oluline teha vahet tähtsal ja vähetähtsal, näival ja oleval. Sellist, millest ka kõikide rollimaskide ärakukkumisel jääb alles piisavalt tummine ISE.